

jarige voetballer kon na een draaibeweging rechterknie niet meer volledig buigen. Hij had dit de afgelopen twee jaar al eerder meegemaakt en bezocht de SEH.

Uitsluitend foto van de knie met aanvullende ultrasonografie toonde geen afwijkingen. Vervolgens werd het gewricht verdoofd met lidocaine. Na de knie weer gestrekt worden, patiënt merkte hierbij iets klikken.

De mechanisme en verhaal zijn suggestief voor intra-articulair letsel.

Uitsluitend, verricht drie weken na het incident, wordt de klinische verdenking:

Wat is het letsel heeft de voetballer opgelopen?

Wat is zichtbaar in figuur 1?

Wat is figuur 2?

Wat is de behandeling?

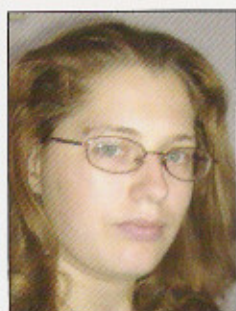
1 Mid-sagittale T1-opname

2 Coronale T1-opname

Antwoord op deze vragen vindt u op pagina 27

'Voorlichting aan proefpersonen schiet tekort'

door **Amanda Bulthuis**, freelance-journalist

Amanda Bulthuis is net afgestudeerd aan de Fontys Hogeschool Journalistiek in Tilburg. Eén van de artikelen in haar afstudeerproductie was een achtergrondverhaal over de voorlichting aan proefpersonen bij medisch wetenschappelijk onderzoek. Hieronder een korte samenvatting daarvan.

Veertig tot tachtig procent van de proefpersonen bij medisch wetenschappelijk onderzoek weet niet waaraan ze beginnen, schreven verschillende kranten in maart van dit jaar. Een schrikbarend percentage, maar niet juist, volgens medisch ethicus Evert van Leeuwen, die met een collega het artikel in het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde schreef waarop de berichten gebaseerd waren. "Wij verwijzen naar Amerikaanse onderzoeken met voornamelijk ernstige zieke patiënten. Dat geldt dus niet voor alle proefpersonen."

Protocol

Het artikel en de daarin aangehaalde onderzoeken waren tevens reden voor kamervragen van PVV-Kamerlid Fleur Agema. Ze wil een protocol voor voorlichting aan proefpersonen. Verder zegt Agema aanwijzingen te hebben dat artsen soms bewust informatie achterhouden, omdat ze bang zijn dat proefpersonen anders niet mee willen doen. Daarom bepleitte ze schorsing van die artsen.

Die laatste opmerking schiet Catherijne Knibbe, ziekenhuisapotheker en klinisch farmacoloog van het St. Antonius Ziekenhuis in Nieuwegein, in het verkeerde keelgat. "Ik beoordeel als lid van de medisch-ethische toetsingscommissie heel wat onderzoeken

en ben ook als onderzoeker bij studies betrokken. Ik kan naar eer en geweten zeggen dat onderzoekers hier allemaal hun uiterste best doen proefpersonen zo goed mogelijk voor te lichten. Natuurlijk, schurken heb je overal en waarschijnlijk dus ook onder onderzoekers, maar ik verwacht niet dat er bewust informatie voor patiënten wordt achtergehouden."

Loting

Medisch ethicus Van Leeuwen is genuanceerder dan Agema, maar maakt zich er niettemin zorgen over dat ernstig zieke proefpersonen vaak denken een behandeling op maat te krijgen. "Zij beseffen niet dat het middel dat ze krijgen, medicijn of placebo, vaak gebaseerd is op loting en niet afhangt van de situatie van de patiënt." Dat verkeerde beeld ontstaat onder meer door de, vaak ingewikkelde, informatiebrieven die proefpersonen krijgen voor deelname aan een studie. Van Leeuwen: "Die zijn vaak pagina's lang en staan vol wettelijke bepalingen om de opdrachtgever in te dekken. Mensen willen dat niet lezen."

Herhalen

Naast de informatiebrief moet, volgens de medisch ethicus, ook het mondelinge deel van de voorlichtingsprocedure verbeterd worden. Wat de arts vertelt tijdens het zogenoemde informed consent gesprek komt nauwelijks aan bij patiënten, denkt hij. "Het is al bewezen dat sowieso maar een derde van wat je vertelt tot mensen doordringt en ik kan me voorstellen dat het bij iemand die ziek is nog minder is." De belangrijkste aanbeveling van Van Leeuwen luidt dan ook dat artsen de informatie vaker moeten herhalen. "Ook tijdens de studie moet met proefpersonen gepraat worden over wat ze ondergaan en waarom. Nu gebeurt dat alleen als de deelnemer er zelf om vraagt. Als hij eenmaal toestemming heeft gegeven, vinden artsen het wel best."

Wilt u contact opnemen met Amanda Bulthuis, dan kan dat via amanda.bulthuis@gmail.com